

Folkevalgt lederskap – roller og etikk

Som folkevalgt har du fire roller

- representasjonsrollen
- styringsrollen
- lederrollen
- arbeidsgiverrollen

Representasjonsrollen

- Partiet
- Innbyggerne
- Enkeltindivider eller grupper

Styringsrollen

- Fatte vedtak
- Kontrollere

Lederrollen

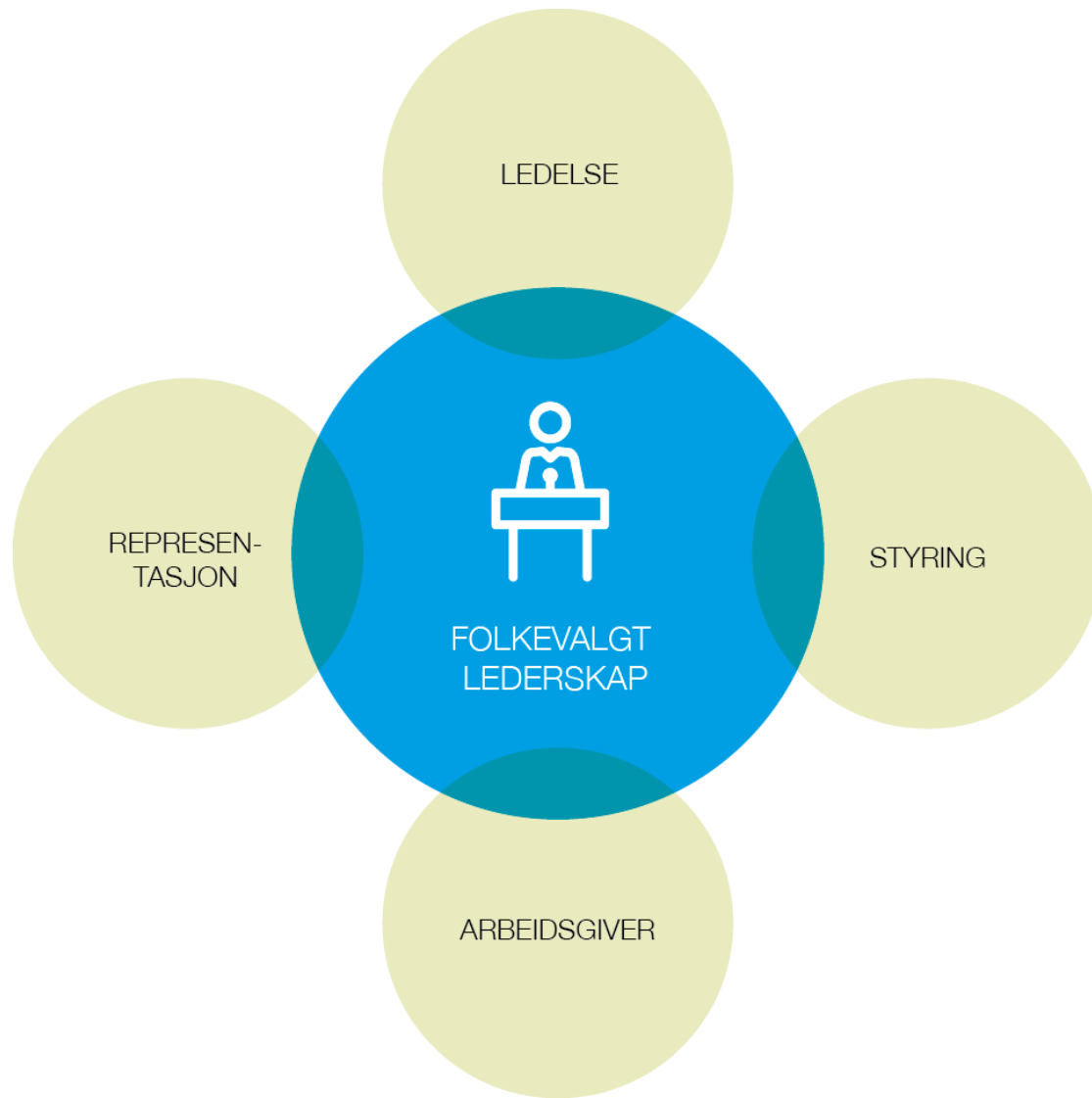
- Sette dagsorden
- Finne løsninger på utfordringene
- Skape aksept for de valgte løsningene
- Utvikle lokalsamfunnet
- Fronte

Ombudsrolle og lederrolle – et dilemma?

Arbeidsgiverrollen

- Utøves av kommunestyret eller fylkestinget som kollegialt organ
- Lokal arbeidsgiverpolitikk
- Arbeidsgiverstrategi

Arbeidsgiverrollen behandler vi grundigere senere

Folkevalgt lederskap

- Individuelt
- Kollektivt

Kommunelovens formålsparagraf

"Loven skal også legge til rette for en tillitsskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard."

Definisjoner

Store norske leksikon:

Man kan skille mellom etikk og moral. **Moralen** er de meninger om det gode og riktige, det tillatelige og det forkastelige, som man legger til grunn når man vil styre sin egen og bedømme andres livsførsel.

Etikken er den mer eller mindre systematiske refleksjon om egen og andres moral.

Jørn Bue Olsen:

Etikk: Verdibaserte samhandlingsregler og omsorg overfor mennesker.

Moral: Anvendte verdibaserte samhandlingsregler.

Handler i praksis om ...

- rettssikkerhet og likebehandling
- upartiskhet og integritet
- ressursanvendelse
- omdømme

Og å unngå følger som;

- økonomiske tap
- ressurskrevende opprydding
- belastende for arbeidsmiljøet
- Konsekvenser for den enkelte

Høy etisk standard gjennom *struktur og kultur*

Struktur:

- Lover, regelverk og rutiner for forebygging, kontroll og håndheving
- Lovverk som barriere mot misligheter og korrupsjon.

Kultur:

- Hvordan utvikle en praksis som gjør at vi ikke trår feil?
- Hvordan reagere og handle riktig når vi kommer opp i situasjoner hvor etiske grensene er uklare?

Noen eksempler

- De store korrupsjonssakene
- Den glidende overgang (Bergen)

Noen vanlige dilemma:

- En liten påskjønnelse i ettertid
- Invitasjon til selskap
- Påspandert lunsj eller middag
- Fotballkamp på Lerkendal
- Utenlandstur

Hvordan står det til med etikken

- Er etiske retningslinjer på plass?
- Er etikk tema i lederopplæringen?
- Er etikk er jevnlig tema på avdelingsmøtene/ledermøtene?
- Får nyansatte opplæring i etikk?
- Er det etablert møteplasser for refleksjon over etiske utfordringer?
- Har kommunestyret diskutert etikk minst én gang denne perioden?
- Er det innført rutiner for varsling

- Er rutinene for varsling gjort kjent i organisasjonen?
- Er alle gjort kjent med reglene om taushetsplikt?
- Har kommunen tatt i bruk Styrevervregisteret?
- Rapporteres etikkarbeidet årlig til kommunestyret?
- Er møtene i kontrollutvalget som hovedregel åpne?
- Er de offentlige postlistene tilgjengelig på hjemmesidene?
- Bruker kommunen alltid anbud når anskaffelsesregelverket krever det?
- Har kommunestyret / fylkestinget behandlet eierskapsmelding for selskapene?

Noen skritt i riktig retning kan være...

- Forankring i ledelse – både politisk og administrativ
- Åpenhet i alle prosesser
- Sett etikk på dagsorden, tid og ressurser
- Styrke kontroll – kontroll av prosesser - følges regler og rutiner?
- Etikkarbeid inn i styringsverktøyet
- Få frem risiko og sårbarhet, dilemmatrene
- Etablere rutiner – innkjøpsrutiner, rutiner ved tilbud om gaver, ved bierverv
- Sikre anskaffelsesprosessene, kompetanse, kontraktsoppfølging
- Systematisk bruke «hendelser» til læring
- Leders ansvar; etterspørre, sette krav, ytringsklima, initiere aktiviteter, følge opp varsler og avvik, medarbeidersamtalen

Hva bør og kan kommunens ledelse gjøre?

- Sikre tilstrekkelig med ressurser og kompetanse
- Tydeliggjøre at etikk er tema kommunen skal prioritere.
- Å sette etikk på dagsorden gir viktige signaler fra toppen
- Avklare hvem som har ansvar for etikk og korrupsjonsforebyggende arbeid.
- Integrere etikkarbeid i det ordinære styringsverktøyet, etterspørre etikkarbeid
- Få frem risiko og sårbarhet
- Melde og følge opp avvik
- Opplæring, kursing, og sikre at erfaringer og kunnskap deles
- Etikk må bli et område leder måles på og en del av rådmannens bestilling
- Kjenne de utfordringer og situasjoner som oppstår i virksomheten og som ansatte møter
- **Tilrettelegge for et godt ytringsklima og sikre rom for kritisk refleksjon**